

paganska čuvstvenost, potopljena v naslado polti in opojnost vina. Sama priroda s svojim večnim ritmom ploditve in smrti. In v to antično občuteno hercegovinsko pokrajino venomer veje paleči dih starih bogomilov, dih pravljice o Grozdanu in Grozdani. Dozore vinogradi, oberejo se smokve in minejo dnevi ljubezni in vina. Ljubezen z Ivanko se konča z nasičenjem, Grlico pa posili vaški pohotnež Juro. Dekle zblazni in skoči s pečine v prepad. Takrat se končajo idile brstja in cvetja. Grozdan in Grozdana se skrijeta, dokler ju pomladno solnce iznova ne zvabi k večnemu ljubavnemu rajanju.

Povest «Grozdanin kikut» ima malo dejanja. Kakor z reflektorjem je osvetljenih nekaj hiš, krajev in oseb v tej malce preveč poetični pokrajini. Vse ostalo je v nemirnih silhuetah, v nasičenih barvah, izgubljeno v zaslepljujočem solnčnem siju. Čisti pripovedniški impresijonizem z ekspresivnimi stavki. Dejal bi, da je cela povest zgolj pesem v prozi, zato pa so mnoge njene strani čisto odveč. Osebe so podane dokaj površno. Na vsem leži lirični subjektivizem, povsod se pozna artistska paleta. Tu in tam bo koga odbila pregosta osladnost, v celoti pa pisatelj prevladuje nad njo. Nekatera mesta so tako mirna, lepa in jarka, kakor da bereš «Dafnisa in Hlojo» ali «Amorja in Psiho». Psihologizem je avtorju tuj, takisto konstruktivno, epično pripovedovanje. Vse mu je lirika in kolorit s strastnimi fugami poltenosti. V tem pa je tudi slabost sicer nadarjenega in mnogo obetajočega pripovednika Hamze Humo.

Piščev jezik je sočen in bujen, slog razgiban in melodiozen. «Grozdanin kikut» bi vzlic njegovim hibam štel k značilnim produktom najnovejše srbske proze. Knjiga, ki obsega okrog 100 strani, je tiskana na dobrem papirju in z lepimi črkami. Naslovni list je narisal Sreten Stojanović. B. B o r k o.

Siniša Paunović: Iz kutova duše. Beograd 1927. Str. 62. 15 Din.

Ljubezen ima krila, zakon pa bergle, pravi ruska poslovice. Še ostreje se izraža George Sand, češ, da je zakon ena najbolj barbarskih uredb v človeški družbi. A v zadnjem času so njeni rojaki — gospe Aurel in Vérine ter abbé Violet — objavili vsak po eno knjigo z nasprotno tezo, trdeč, da sedmo svetotajstvo nikakor ni «poslednje olje» za ljubav. Bodi si to kakorkoli, toliko je gotovo, da «brak» gospodu Paunoviću ni narekoval najslajših in najstrastnejših melodij. P o s m r t n a p e s m a se celo zaključuje s pozivom, naj draga prosi Krista, da ji pošlje čimprej drugega izvoljenca:

Moli da mesto moga lika
— lika tvog zemnog boga —
useli novog boga
u bele grudi tvoje!

Sicer je naš daljinar (Ahasver) in obenem Solzislav samo začetnik, a se izdaja za opoklega blaziranca, n. pr. v N e m i r u:

Dvadeset i pet nosim svojih leta
bezgrešnih, čistih, još rumen na usni,
a ipak svega sit sam, sve mi smeta
i sve me boli i dani mi gnusni!

Tu pa tam se zablesti kak uspel verz, kaka dobra misel, posrečena iver — redka kresnica na prostrani mrakotni pušči. V celoti pa je zbirka poprečno, vsakdanje blago na primerno zaniknem papirju. Upajmo, da se bo Paunović bolj našopiril s tremi snopiči proze, ki jih napoveduje. A. D.